

บทที่ 3

วิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีจุดประสงค์เพื่อ พัฒนารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการ ผ่านการเรียนรู้แบบผสมผสาน สำหรับผู้บริหาร โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยใช้วิธีวิจัยทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ การดำเนินการวิจัยแบ่งเป็น 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาพฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

ขั้นที่ 1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำทางวิชาการ ดังนี้

1. คัดเลือกและรวบรวมเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำทางวิชาการ
2. วิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำทางวิชาการ โดยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis)
3. นำเสนอผลการวิเคราะห์และนำผลการวิเคราะห์ไปใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการศึกษาพฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ และจัดทำเป็นหลักสูตรในการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการ

ขั้นที่ 2 ศึกษาพฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการ โดยการสำรวจระดับพฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งมีรายละเอียดในการดำเนินการดังนี้

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นครั้งนี้เป็น มีจำนวนทั้งสิ้น 1,917 คนโดยจำแนกเป็น

- 1.1 ผู้อำนวยการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ จำนวน 892 คน

1.2 รองผู้อำนวยการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ จำนวน 133 คน

1.3 หัวหน้างานวิชาการที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ จำนวน 892 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

2.1 การกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ได้จากการเปิดตารางขนาดของกลุ่ม
ตัวอย่างสำหรับศึกษาค่าเฉลี่ยของประชากร (μ) ณ ระดับความเชื่อมั่น 95 % เมื่อยอมให้ความ
คลาดเคลื่อน (E) ของการประมาณค่าสัดส่วนเกิดขึ้นได้ $\pm 5\%$ ของส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ)
(ศิริชัย กาญจนวาสี, ทวีวัฒน์ ปิตยานนท์, ดิเรก ศรีสุโข, 2551) ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 333 คน
จากประชากร 1,917 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่าง

การได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 333 คน ใช้วิธีการสุ่ม
แบบหลายขั้นตอน (Multistage random sampling) ซึ่งมีวิธีการดังนี้

ขั้นแรก ใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling)

สุ่มสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาโดยสุ่ม จังหวัดละ 1 เขตพื้นที่ ของจังหวัดปัตตานี
จังหวัดยะลาและจังหวัดนราธิวาส ได้จำนวน 3 เขตพื้นที่ ได้แก่

1. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 1
2. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 3
3. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานราธิวาส เขต 3

ขั้นที่สอง จำแนกโรงเรียน โดยใช้ขนาดของโรงเรียนแบ่งโรงเรียนตาม
เกณฑ์ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สามารถแบ่งโรงเรียนออกเป็น 3 ขนาด คือ
โรงเรียนขนาดใหญ่ โรงเรียนขนาดกลางและโรงเรียนขนาดเล็ก ซึ่งแบ่งโดยยึดจำนวนนักเรียนเป็น
เกณฑ์นั้นคือ

1. โรงเรียนขนาดใหญ่มีจำนวนนักเรียน 1,500 – 2,499 คน
2. โรงเรียนขนาดกลางมีจำนวนนักเรียน 501 – 1,499 คน
3. โรงเรียนขนาดเล็กมีนักเรียนน้อยกว่า 500 คน

ขั้นที่สาม สุ่มโรงเรียนแต่ละขนาดโดยสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) ตามขนาดของโรงเรียน

ขั้นที่สี่ สุ่มผู้อำนวยการสถานศึกษา รองผู้อำนวยการสถานศึกษาและหัวหน้างานวิชาการ โดยเทียบสัดส่วนกลุ่มตัวอย่างจากประชากรในแต่ละจังหวัด และแต่ละโรงเรียนอีกชั้นหนึ่งเพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างตามสัดส่วนที่ต้องการ ซึ่งได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างดังตารางที่ 20-21

ตาราง 20 จำนวนกลุ่มตัวอย่าง ผู้อำนวยการสถานศึกษา รองผู้อำนวยการสถานศึกษาและหัวหน้างานวิชาการ จำแนกตามจังหวัด

สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษา ประถมศึกษา	จำนวนโรงเรียน	กลุ่มตัวอย่าง		
		ผู้อำนวยการ สถานศึกษา	รอง ผู้อำนวยการ สถานศึกษา	หัวหน้างาน วิชาการ
ปัตตานี เขต 1	134	86	13	86
ยะลา เขต 3	33	21	3	21
นราธิวาส เขต 3	75	48	7	48
รวม		155	23	155
			333	

ตาราง 21 จำนวนกลุ่มตัวอย่าง ผู้อำนวยการสถานศึกษา รองผู้อำนวยการสถานศึกษาและหัวหน้างานวิชาการ จำแนกตามสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาและขนาดโรงเรียน

สำนักงานเขต พื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา	ขนาด โรงเรียน	จำนวน โรงเรียน	กลุ่มตัวอย่าง		
			ผู้อำนวยการ ผู้สอน	รอง ผู้อำนวยการ	หัวหน้างาน วิชาการ
ปัตตานี เขต 1	เล็ก	122	78	11	78
	กลาง	11	7	1	7
	ใหญ่	1	1	1	1
ยะลา เขต 3	เล็ก	29	18	2	18
	กลาง	4	3	1	3
	ใหญ่	-	-	-	-
นราธิวาส เขต 3	เล็ก	66	42	6	42
	กลาง	9	6	1	6
	ใหญ่	-	-	-	-
รวม			155	23	155
				333	

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็น แบบสอบถามที่มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) แบบปลายเปิด แบบมาตราประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ ซึ่งสร้างโดยผู้วิจัยจากหลักการแนวคิดที่ได้จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำทางวิชาการ เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลภาวะผู้นำทางวิชาการ จำนวน 1 ฉบับ ซึ่งมีขั้นตอนในการสร้างแบบสอบถาม ดังนี้

3.1 นำผลที่ได้จากการศึกษาองค์ประกอบภาวะผู้นำทางวิชาการมาสร้างเป็นข้อคำถามจำนวนทั้งสิ้น 50 ข้อ แบ่งเป็น 4 ด้าน ได้แก่

3.1.1 การพัฒนาหลักสูตรและการสอน จำนวน 12 ข้อ

3.1.2 การบริหารการเปลี่ยนแปลง จำนวน 5 ข้อ

3.1.3 การใช้เทคโนโลยีในการบริหารและการสร้างสภาพแวดล้อมใหม่ในการเรียนรู้ จำนวน 17 ข้อ

3.1.4 การพัฒนาครูและนักเรียน จำนวน 16 ข้อ

3.2 ลักษณะของแบบสอบถาม จำแนกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นแบบเลือกรายการ (Checklist)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการ มีลักษณะเป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ ดังนี้

5 หมายถึง ข้อความนั้นมีการปฏิบัติเป็นประจำ สม่ำเสมอ

4 หมายถึง ข้อความนั้นมีการปฏิบัติค่อนข้างมาก แต่ไม่สม่ำเสมอ

3 หมายถึง ข้อความนั้นมีการปฏิบัติไม่บ่อย แต่ยังคงปฏิบัติ

2 หมายถึง ข้อความนั้นมีการปฏิบัตินาน ๆ ครั้ง

1 หมายถึง ข้อความนั้นไม่มีการปฏิบัติเลย

3.3 การตรวจสอบหาคุณภาพเครื่องมือ

3.3.1 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้น เสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อพิจารณาตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) ความเหมาะสมของการใช้ภาษาและข้อเสนอแนะอื่นๆ

3.3.2 ปรับปรุงแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาและนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วส่งให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน เพื่อตรวจสอบความตรง และให้ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงแก้ไข

3.3.3 นำแบบสอบถามที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ

ผู้เชี่ยวชาญไปทดลองใช้ (Tryout) กับผู้อำนวยการสถานศึกษา รองผู้อำนวยการสถานศึกษาและหัวหน้างานวิชาการในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน

3.3.4 นำแบบสอบถามที่ได้จากการทดลองใช้ วิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach alpha coefficient) (ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน, 2551: 72-73) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .806

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

3.4.1 ขอนหนังสือจากภาควิชาเทคโนโลยี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.4.2 นำหนังสือขอความอนุเคราะห์และแบบสอบถามส่งไปยังโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 333 ฉบับ พร้อมกำหนดวันรับแบบสอบถามคืน โดยผู้วิจัยดำเนินการจัดส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์และได้รับแบบสอบถามคืน จำนวน 323 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 97.00

3.4.3 นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาตรวจสอบความสมบูรณ์ เพื่อใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลหาค่าทางสถิติ ต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลจะใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

4.1 หาค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของพฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร โรงเรียนเป็นรายข้อ รายด้านและรวมทุกด้าน

4.2 เปรียบเทียบความแตกต่างของพฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการ ตามเพศ ตำแหน่ง ประสบการณ์ในการดำรงตำแหน่งและขนาดโรงเรียน โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบหลายตัวแปร (Multivariate Analysis of Variance: MANOVA)

5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1.1 หาค่าดัชนีความสอดคล้อง โดยหาจากค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of congruency: IC) ระหว่างคุณลักษณะตามที่ได้นิยามไว้กับข้อความที่ใช้วัด จากความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ตามวิธีของ โรวินेलลีและแฮมเบิลตัน (Rovineli และ Hambleton) โดยใช้สูตรดังนี้ (สมนึก กัททิษณี, 2541: 221)

$$IC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ	IC	แทน	ดัชนีความสอดคล้องระหว่างจุดประสงค์กับเนื้อหา หรือระหว่างข้อสอบกับจุดประสงค์
	$\sum R$	แทน	ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด
	N	แทน	จำนวนผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

1.2 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามที่เป็นมาตราส่วนแบบประมาณค่า โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) (Cronbach, 1990)

$$\alpha_k = \frac{k}{k-1} \left(1 - \frac{\sum s_i^2}{s_t^2} \right)$$

เมื่อ	α_k	แทน	สัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม
	k	แทน	จำนวนข้อของแบบสอบถามทั้งหมด
	s_i^2	แทน	ความแปรปรวนของแบบสอบถามแต่ละข้อ
	s_t^2	แทน	ความแปรปรวนของแบบสอบถามทั้งหมด

2. สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2.1 หาค่าเฉลี่ย (Mean) โดยใช้สูตร (ไพศาล วรคำ, 2552 : 311)

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ	$\bar{X}$	แทน	คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง
	$\sum X$	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
	N	แทน	จำนวนข้อมูล

2.2 หาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) โดยใช้สูตร (ไพศาล วรคำ, 2552 : 313)

$$SD = \sqrt{\frac{N \sum x^2 - (\sum x)^2}{N(N-1)}}$$

เมื่อ	SD	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
	$\sum x^2$	แทน	ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง
	$(\sum x)^2$	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมดยกกำลังสอง
	N	แทน	จำนวนข้อมูล

**ระยะที่ 2 การพัฒนารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการผ่านการเรียนรู้แบบผสมผสาน
สำหรับผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในสามจังหวัด
ชายแดนภาคใต้**

ขั้นที่ 1 ยกร่างรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการผ่านการเรียนรู้แบบ
ผสมผสาน โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนารูปแบบและการเรียนรู้แบบผสมผสาน
2. ศึกษาเอกสาร งานวิจัยและทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาภาวะผู้นำสำหรับผู้บริหาร
3. ยกร่างรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการผ่านการเรียนรู้แบบผสมผสาน ให้สอดคล้องกับข้อมูลในข้อ 1 และ 2 รวมทั้งนำผลจากการวิจัยในระยะที่ 1 คือ การศึกษาองค์ประกอบภาวะผู้นำทางวิชาการและตัวบ่งชี้ ไปเป็นพื้นฐานในการกำหนดเนื้อหาของหลักสูตรการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการ และนำผลการศึกษาพฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการไปกำหนดเป็นหลักการ และกระบวนการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการ (ขั้นการจัดกระบวนการพัฒนา) ของรูปแบบ ซึ่งเป็นผลจากการวิจัยในระยะที่ 1
4. นำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาพิจารณาและให้ข้อเสนอแนะรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการผ่านการเรียนรู้แบบผสมผสานที่ยกร่างขึ้น
5. ปรับปรุงแก้ไขรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการผ่านการเรียนรู้แบบผสมผสานที่ยกร่างขึ้น ตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา

ขั้นที่ 2 ประเมินรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการผ่านการเรียนรู้แบบผสมผสานที่ยกร่างขึ้น โดยการสนทนากลุ่ม (Focus group discussion) โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. กลุ่มตัวอย่าง

1.1. กลุ่มตัวอย่างผู้ทรงคุณวุฒิ ในการสนทนากลุ่มจะคัดเลือกผู้เชี่ยวชาญซึ่งประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยี ด้านภาวะผู้นำ ด้านการจัดการเรียนการสอน ผู้บริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ผู้อำนวยการ โรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียน และหัวหน้างานวิชาการ จำนวนทั้งสิ้น 12 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 เอกสารประกอบการสนทนากลุ่ม ซึ่งประกอบด้วยประเด็นสำคัญที่ให้ ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินวิพากษ์ และให้ข้อเสนอแนะรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการผ่านการ เรียนรู้แบบผสมผสาน ที่ยกร่างขึ้น

2.2 เทปบันทึกเสียงสำหรับใช้บันทึกเสียงการสนทนากลุ่ม

3. วิธีการ

3.1 ขั้นเตรียมการ

3.1.1 เตรียมเอกสารประกอบการสนทนากลุ่ม

3.1.2 ทบทวนผู้เชี่ยวชาญตามคุณสมบัติที่กำหนดไว้

3.2 ขั้นดำเนินการ

3.2.1 ผู้วิจัยนำเสนอรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการผ่านการ เรียนรู้แบบผสมผสาน ต่อที่ประชุม

3.2.2 ให้ผู้เชี่ยวชาญประเมิน วิพากษ์ให้ข้อเสนอแนะรูปแบบการพัฒนา ภาวะผู้นำทางวิชาการผ่านการเรียนรู้แบบผสมผสาน สำหรับผู้บริหาร โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

3.2.3 ในระหว่างที่ผู้ทรงคุณวุฒิประเมิน วิพากษ์ให้ข้อเสนอแนะ ผู้ช่วย วิจัย 1 คน ได้ดำเนินการจดบันทึกประเด็นต่าง ๆ และมีการบันทึกเทปพร้อมกันด้วย

3.3 ขั้นสรุป

3.3.1 หลังเสร็จสิ้นการสนทนากลุ่มจะนำเสียงที่บันทึกจากเทปมาถอดความ รายละเอียดทั้งหมดเป็นตัวอักษรตามบทสนทนา เปรียบเทียบกับการจดบันทึก เพื่อตรวจสอบความ ถูกต้องอีกครั้งหนึ่ง

3.3.2 ปรับปรุงแก้ไขรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการผ่านการ เรียนรู้แบบผสมผสาน ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลผลการสนทนากลุ่ม โดยวิธีอุปนัย (Inductive analysis)

ขั้นที่ 3 พัฒนาระบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. กลุ่มตัวอย่าง

1.1 กลุ่มตัวอย่างผู้เชี่ยวชาญ

กลุ่มผู้เชี่ยวชาญทำหน้าที่ตรวจสอบคุณภาพของระบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานและเครื่องมือที่สนับสนุน จำนวน 11 คน เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยี จำนวน 4 คน ด้านภาวะผู้นำ จำนวน 3 คน ด้านการจัดการเรียนการสอน จำนวน 4 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างทดลองใช้ระบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานขั้นต้น จำนวน 3 คน ประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียน และหัวหน้างานวิชาการโรงเรียน ตำแหน่งละ 1 คน ที่ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง พิจารณาความเหมาะสมของระบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานที่พัฒนาขึ้น โดยมีหลักเกณฑ์ในการเลือกกลุ่มตัวอย่างดังนี้

1.2.1 ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียน และหัวหน้างานวิชาการโรงเรียน

1.2.2 มีความรู้ความสามารถพื้นฐานในการใช้คอมพิวเตอร์เบื้องต้นในด้านต่อไปนี้

1. ทักษะการใช้ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์
2. การใช้กระดานสนทนา
3. การสืบค้นข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต
4. ทักษะอื่น ๆ ที่จำเป็นในการเรียนรู้ผ่านออนไลน์

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. หลักสูตรการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการ
2. แผนการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน
3. คู่มือประกอบการเรียนรู้แบบผสมผสาน
4. ห้องเรียนออนไลน์
5. แบบประเมินหลักสูตรการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการ
6. แบบประเมินแผนการจัดการเรียนรู้
7. แบบประเมินคู่มือประกอบการเรียนรู้แบบผสมผสาน
8. แบบประเมินห้องเรียนออนไลน์

9. แบบสังเกตแบบไม่มีโครงสร้าง สำหรับใช้สังเกตการทดลองใช้ระบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานขั้นต้น

10. แบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้างสำหรับใช้สัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมในการทดลองใช้ระบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานขั้นต้น

การพัฒนาเครื่องมือวิจัยซึ่งเป็นเครื่องมือสนับสนุนระบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน ตามรูปแบบที่สร้างขึ้น มีวิธีการและขั้นตอน ดังนี้

1. หลักสูตรการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการ แผนการจัดการเรียนรู้ และคู่มือประกอบการเรียนรู้แบบผสมผสาน มีขั้นตอนการสร้าง ดังนี้

1.1 ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับการสร้างหลักสูตร แผนการจัดการเรียนรู้ และคู่มือประกอบการเรียนรู้แบบผสมผสาน

1.2 สร้างหลักสูตรการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการ แผนการจัดการเรียนรู้ และคู่มือประกอบการเรียนรู้แบบผสมผสาน

1.3 ให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความเหมาะสมของหลักสูตรการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการ แผนการจัดการเรียนรู้ และคู่มือประกอบการเรียนรู้แบบผสมผสาน

1.4 ปรับปรุงแก้ไขหลักสูตรการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการ แผนการจัดการเรียนรู้ และคู่มือประกอบการเรียนรู้แบบผสมผสาน ตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา

1.5 ให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ประเมินและให้ข้อเสนอแนะ หลักสูตรการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการ แผนการจัดการเรียนรู้ และคู่มือประกอบการเรียนรู้แบบผสมผสาน ตามแบบประเมินที่สร้างขึ้น

1.6 ปรับปรุงแก้ไขหลักสูตรการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการ แผนการจัดการเรียนรู้ และคู่มือประกอบการเรียนรู้แบบผสมผสาน ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

2 แบบประเมินหลักสูตร แผนการจัดการเรียนรู้ คู่มือประกอบการเรียนรู้แบบผสมผสาน และแบบประเมินห้องเรียนออนไลน์มีขั้นตอนการสร้าง ดังนี้

2.1 ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับการสร้างแบบประเมินหลักสูตร แผนการจัดการเรียนรู้ คู่มือประกอบการเรียนรู้แบบผสมผสาน และแบบประเมินห้องเรียนออนไลน์

2.2 สร้างแบบประเมินหลักสูตรการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการ แผนการจัดการเรียนรู้ คู่มือประกอบการเรียนรู้แบบผสมผสาน และแบบประเมินห้องเรียนออนไลน์

2.3 ให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความเหมาะสมของแบบประเมินหลักสูตรการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการ แผนการจัดการเรียนรู้ คู่มือประกอบการเรียนรู้แบบผสมผสาน และแบบประเมินห้องเรียนออนไลน์

2.4 ปรับปรุงแก้ไขแบบประเมินหลักสูตรการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการ แผนการจัดการเรียนรู้ คู่มือประกอบการเรียนรู้แบบผสมผสาน และแบบประเมินห้องเรียนออนไลน์ตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา

2.5 ให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน ประเมินและให้ข้อเสนอแนะของแบบประเมินหลักสูตรการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการ แผนการจัดการเรียนรู้ คู่มือประกอบการเรียนรู้แบบผสมผสาน และแบบประเมินห้องเรียนออนไลน์

2.6 ปรับปรุงแก้ไขแบบประเมินหลักสูตรการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการ แผนการจัดการเรียนรู้ คู่มือประกอบการเรียนรู้แบบผสมผสาน และแบบประเมินห้องเรียนออนไลน์ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

3. ห้องเรียนออนไลน์

3.1 ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับระบบการจัดการเรียนรู้บนเว็บ (Learning Management System: LMS) เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการสร้างห้องเรียนออนไลน์

3.2 สร้างห้องเรียนออนไลน์ตามรูปแบบการเรียนรู้แบบผสมผสาน โดยใช้ระบบการจัดการเรียนรู้บนเว็บ (Learning Management System: LMS)

3.3 ให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความเหมาะสมของห้องเรียนออนไลน์ที่สร้างขึ้นตามรูปแบบการเรียนรู้แบบผสมผสาน

3.4 ปรับปรุงแก้ไขห้องเรียนออนไลน์ที่สร้างขึ้นตามรูปแบบการเรียนรู้แบบผสมผสาน ตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา

3.5 ให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน ประเมินและให้ข้อเสนอแนะของห้องเรียนออนไลน์ ตามแบบประเมินที่สร้างขึ้น

3.6 ปรับปรุงแก้ไขห้องเรียนออนไลน์ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

3. วิธีการพัฒนาระบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน

การพัฒนาระบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน ผู้วิจัยได้ศึกษากระบวนการออกแบบสำหรับการเรียนรู้แบบผสมผสานของ Curtis J. Bonk และ Charles R. Graham (2006) ขั้นตอนการออกแบบบทเรียนแบบผสมผสานของ Alvarez (2005) ปัจจัยที่ควรคำนึงในการ

ออกแบบระบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานให้ประสบความสำเร็จของ Singh และ Reed (2001) การออกแบบระบบการเรียนการสอนตาม ADDIE Model (วิชชูลา รัตนเพียร, 2548) และนำมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาระบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน โดยมีขั้นตอนและวิธีการ ดังนี้

3.1 ขั้นการวิเคราะห์และการวางแผน (Analysis and planning) เป็นการวิเคราะห์เนื้อหา กิจกรรม ขั้นตอน วิธีการ กระบวนการ เพื่อกำหนดรายละเอียดต่าง ๆ สำหรับสร้างระบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานและเครื่องมือที่สนับสนุน ตามรูปแบบการพัฒนาก้าวหน้าผู้นำทางวิชาการผ่านการเรียนรู้แบบผสมผสาน สำหรับผู้บริหาร โรงเรียนที่กำหนดขึ้น

3.2 ขั้นการออกแบบ (Design) เป็นการออกแบบระบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานและเครื่องมือที่สนับสนุน โดยการออกแบบเนื้อหา กิจกรรม ขั้นตอน วิธีการ กระบวนการ ตามรูปแบบการพัฒนาก้าวหน้าผู้นำทางวิชาการผ่านการเรียนรู้แบบผสมผสาน สำหรับผู้บริหาร โรงเรียนที่กำหนดขึ้น

3.3 ขั้นการพัฒนา (Development) เป็นการพัฒนาระบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานและเครื่องมือสนับสนุน ตามรูปแบบการพัฒนาก้าวหน้าผู้นำทางวิชาการผ่านการเรียนรู้แบบผสมผสาน สำหรับผู้บริหาร โรงเรียนที่กำหนดขึ้น โดยมีขั้นตอน ดังนี้

1) นำระบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานและเครื่องมือสนับสนุนที่พัฒนาขึ้น ตามรูปแบบการพัฒนาก้าวหน้าผู้นำทางวิชาการผ่านการเรียนรู้แบบผสมผสาน สำหรับผู้บริหาร โรงเรียน เสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 11 คน เพื่อพิจารณาตรวจสอบคุณภาพความเหมาะสม และให้ข้อเสนอแนะ

2) ปรับปรุงแก้ไขระบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานและเครื่องมือสนับสนุน ตามผลการประเมินและข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

3.4 ขั้นการนำไปใช้ (Implementation) เป็นการนำระบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานและเครื่องมือสนับสนุนที่ปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญไปทดลองใช้ขั้นต้นกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 6 คน

3.5 ขั้นประเมินผล (Evaluation) เป็นการวัดและประเมินผลระบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานและเครื่องมือสนับสนุน โดยมีขั้นตอน ดังนี้

1) ขณะดำเนินการทดลองใช้ระบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานและเครื่องมือสนับสนุนกับกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยทำการสังเกต สัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง เพื่อให้ได้ข้อมูลสำหรับการปรับปรุงระบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานและเครื่องมือสนับสนุนให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

2) ปรับปรุงระบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานและเครื่องมือสนับสนุนตามผลการทดลองใช้ระบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานขั้นต้น

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 การวิเคราะห์ผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญ

ข้อมูลเชิงปริมาณ วิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและแปลผลการวิเคราะห์ตามเกณฑ์ต่อไปนี้

ค่าเฉลี่ย	4.51-5.00	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ย	3.51-4.50	มาก
ค่าเฉลี่ย	2.51-3.50	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ย	1.51-2.50	น้อย
ค่าเฉลี่ย	1.00-1.50	น้อยที่สุด

ข้อมูลเชิงคุณภาพ วิเคราะห์โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis)

4.2 การวิเคราะห์ผลการทดลองใช้ระบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน

ข้อมูลจากการสังเกตและการสัมภาษณ์ในการทดลองใช้ระบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานขั้นต้น วิเคราะห์โดยวิธีอุปนัย (Inductive analysis)

ขั้นที่ 4 นำเสนอรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการผ่านการเรียนรู้แบบผสมผสานสำหรับผู้บริหาร โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

ตาราง 22 ลำดับขั้นตอนของการดำเนินการวิจัย

ขั้นตอน	วิธีดำเนินการวิจัย	ผลผลิต
ระยะที่ 1 ศึกษาพฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการผ่านการเรียนรู้แบบผสมผสานของผู้บริหารโรงเรียนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้		
ขั้นที่ 1 ศึกษา วิเคราะห์ สังเคราะห์ เอกสารและงานวิจัย	1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการ 2. วิเคราะห์องค์ประกอบภาวะผู้นำทางวิชาการ โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)	องค์ประกอบภาวะผู้นำทางวิชาการและ คัมภีร์ภาวะผู้นำทางวิชาการ
ขั้นที่ 2 ศึกษาพฤติกรรม ภาวะผู้นำทางวิชาการ	1. สร้างแบบสอบถาม 2. พัฒนาคุณภาพแบบสอบถาม 3. เก็บรวบรวมข้อมูล 4. วิเคราะห์ข้อมูล	พฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการของ ผู้บริหารโรงเรียนในสามจังหวัด ชายแดนภาคใต้
ระยะที่ 2 พัฒนารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการผ่านการเรียนรู้แบบผสมผสาน สำหรับผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้		
ขั้นที่ 1 ศึกษารูปแบบการ พัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการ ผ่านการเรียนรู้แบบผสมผสานฯ	1. ศึกษาเอกสาร ตำรา บทความ รายงานวิจัยเกี่ยวกับการเรียนรู้แบบผสมผสาน หลักการพัฒนาบุคคล แนวคิด ทฤษฎี การพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการ ได้แก่ การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้ของผู้ใหญ่ ระบบการเรียนการสอน และรูปแบบการพัฒนาของนักรักศึกษาต่างๆ 2. ดำเนินการศึกษารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการฯ 3. นำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาพิจารณาและปรับปรุงแก้ไข	รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทาง วิชาการผ่านการเรียนรู้แบบผสมผสานฯ (ฉบับร่าง ครั้งที่ 1)
ขั้นที่ 2 ทดสอบรูปแบบการ พัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการ ผ่านการเรียนรู้แบบผสมผสานฯ ครั้งที่ 1 (สนทนากลุ่ม)	1. นำเสนอรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการผ่านการเรียนรู้แบบ ผสมผสานฯ เสนอผู้ทรงคุณวุฒิ 12 คน 2. ดำเนินการสนทนากลุ่ม 3. ประมวลข้อคิดเห็นจากการสนทนากลุ่ม 4. ปรับปรุงแก้ไขรูปแบบฯ ตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ	1. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ ในรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำ ทางวิชาการผ่านการเรียนรู้แบบ ผสมผสานฯ 2. รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำ ทางวิชาการผ่านการเรียนรู้แบบ ผสมผสานฯ (ฉบับร่าง ครั้งที่ 2)
ขั้นที่ 3 ทดสอบรูปแบบการ พัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการ ผ่านการเรียนรู้แบบผสมผสานฯ ครั้งที่ 2 3.1 ให้ผู้เชี่ยวชาญประเมิน องค์ประกอบของระบบการ จัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน 3.2 ทดลองใช้ ระบบการจัดการ เรียนรู้แบบผสมผสาน ขั้นต้น	พัฒนาระบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานและเครื่องมือสนับสนุน 1. วิเคราะห์และวางแผน 2. ออกแบบระบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานและเครื่องมือสนับสนุน 3. พัฒนาระบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน 4. ทดลองใช้ระบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานขั้นต้นกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 3 คน 5. สังเกตและสัมภาษณ์การทดลองใช้ระบบการจัดการเรียนรู้แบบ ผสมผสานขั้นต้น 6. ประมวลข้อคิดเห็นจากการสังเกตและสัมภาษณ์	1. ข้อมูลจากการหาคุณภาพเครื่องมือ สนับสนุนระบบการจัดการเรียนรู้ แบบผสมผสาน 2. ข้อมูลจากการสังเกตและสัมภาษณ์ ในการทดลองใช้ระบบการจัดการ เรียนรู้แบบผสมผสานขั้นต้น
ขั้นที่ 4 ปรับปรุงและนำเสนอ	1. นำผลจากการสังเกตและสัมภาษณ์ในการทดลองใช้ระบบการจัดการ เรียนรู้แบบผสมผสานฯ ขั้นต้น มาประกอบการปรับปรุงรูปแบบการพัฒนา ภาวะผู้นำทางวิชาการผ่านการเรียนรู้แบบผสมผสานฯ 2. สรุปผลและนำเสนอรายงานวิจัย	รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทาง วิชาการผ่านการเรียนรู้แบบผสมผสาน สำหรับผู้บริหาร โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา ในสามจังหวัดชายแดน ภาคใต้ (ฉบับสมบูรณ์)